

גליון תזרני בהלכה, אגדה ומוסר

דברי מאיר

בס"ד

מרהשון התשפ"ד

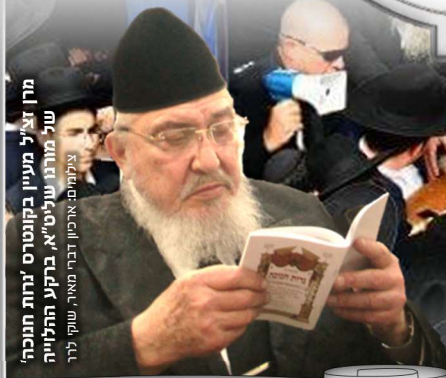
גליון מס' 65

מאוצרותיו של הגאון רבי מאיר סנדר שליט"א

מו"צ בירושלם תובב"א ומה"ס 'דברי מאיר' ועוד

גליון אבל
מיוחד

- יז"ל בתוך ימי השבעה -

מר זצ"ל מעין בקונטרס 'נרות חמכה' של מורנו שליט"א, ברקע ההלכה יצאמס: ארכיון דברי מאיר, שוקן יזר

מרן ראש הישיבה
הגאון האדיר רבי
ברוך מרדכי אזרחי
זצוקללה"ה
בעל ה'ברכת מרדכי'

אמר רבי מאיר

מאמר זכרון והזיוק ממורנו שליט"א

"משמת ר' ברוך מרדכי בטלו השקדנים"!!!

במשפט זה פתח מור"ר מרן הגאון ר' עזריאל אויערבאך שליט"א את לימודינו בליל שישי הקודם - יום הסתלקות מרן הגאון ר' ברוך מרדכי אזרחי זצוק"ל - והמשיך להאריך בגודל התמדתו, ושכל פעם שנכנסו אצלו מצאוהו או לומד מתוך ספר או כותב חידושי תורה נפלאים. ובאמת הדבר המאפיין ביותר את מרן זצוק"ל זה התמדתו ושקיפתו בתורה, מתוך שמחה שאין לתאר ואין לשער למי שלא זכה להכירו ולראותו. חזיתי אני להכירו עשרים וחמש שנים [מאלול תשנ"ט], ונכנסתי אליו אין ספור פעמים ובכל פעם מצאתיו יושב ועוסק בתורה.

זכורני היטב שידידו ורעו מרן הגאון ר' יהודה עדס שליט"א ר"י 'קול יעקב' אמר פעם: "יש לכולם לקנא בראש הישיבה שלכם, כיון שהרבה מראשי הישיבות יודעים את הסוגיות של נשים וגיטין, אבל הראש ישיבה שלכם יודע את כל הש"ס בעיון ובכל מקום ששואלים אותו הוא מונח!" - ובאמת ראיתי את זה בעצמי פעמים רבות, לפי שיש לי סדר שאני עוסק באמצע הרבה מסכתות ביחד כגון בלימוד מסכת סוכה לפני סוכות בל"ג וכדו', והנה ניגשתי אליו פעמים רבות בעיתים מזדמנות [כגון לאחר מעריב] ושאלתיו דבר מה על מסכת אחרת מהמסכת הנלמדת בישיבה ומיד הוא השיב והיה מונח בסוגיא כאילו הוא למד אותה כעל!

זכורני שלפני שנים רבות נסעתי עמו במכנית לשמחה בבית ידידו כ"ק האדמו"ר מצאנז שליט"א בעיר נתניה, וראש הישיבה שכבר לא היה צעיר בלשון המעטה, היה עייף מאוד מחמת טלטולי הדרך וכשהגענו לשם הושיבוהו בכבוד הראוי על הבמה הגדולה והאדמו"ר כיבדו מאד, והנה לאחר שהוא יצא ממקום השמחה [שהתקיימה ב'הכל חובב'] הוא היה צריך דבר מה, ושאל אותי היכן אפשר להשיג כך וכך, ולקחתי אותו לשיטילאך של צאנז [שנמצא ליד בית הרפואה]. והנה בהגיעו לשם הוא סידר את מה שהוא היה צריך ויצא, וכשהוא יצא מיד הגיעו אליו כמה אברכים מחסידות צאנז שנראים ח"ח מופלעים [חזק שלמדמים שם היטב ובעיון] ושאלו אותו שאלה על פיגול ותורת באופן מסוים, ורבינו זצ"ל השיב להם מיד שזה תוס' שם ושם, והם ממש 'יצאו מכליהם' מהתפעלות...

זכורני עוד שפעמים רבות שאלוני הבחורים בעת חוליו של ראש הישיבה שהיה לו כמה פעמים שושנה בגלל ע"ע: "מה ראש הישיבה עושה כעת?" ואמרתי להם: "אין לי שום ספק שהוא שוכב כעת כשרגלו למעלה ולומד!" וכן היה, שנכנסנו לביתו וראינו שהוא יושב ולומד כל הזמן תוך שכיבה כשראשו ורגליו למעלה!

ופעם נסעתי עמו במכנית לציוני הצדיקים בגליל בעשרת ימי תשובה, וכשהיינו בכניסה לישוב מירון עליתנו לציון התנא הקדוש ר' שמעון בר יוחאי זיע"א הוא לא הרגיש טוב, והגבאי המסור נתן לו תרופות והוטב לו מעט ואז עלינו למעלה לציון, וחשבנו שאחר יום שלם של מסע מסתמא כעת הוא יאמר לחזור לביתו בירושלים, והנה ראש הישיבה אמר שלמרות חולשתו הוא לא מותר על הנסיעה לטבריה, וכן היה.

וכשהגענו לטבריה הוא אמר שהוא רוצה שנוכל לציונו של רבינו הרמב"ם זיע"א וחשבנו שנגיע לשם והוא יאמר כמה מזמורי תהלים ונמשיך לירושלים, והנה רבינו נעמד ליד הציון ואמר: "אתם יודעים מי טמון כאן?" וכן עבר ואמר תבורה שלימה בדברי רבינו הרמב"ם זיע"א וכל המחלה סרה ממנו ולפתע הוא היה בריא וחזק, וראים מזה את גודל אהבת התורה

צילום: ארכיון דברי מאיר

שלו שעשתה אותו חזק! [כאן המקום לציון ששליטתו ברמב"ם היתה באופן שהוא ידע את כל הספר 'משנה תורה' על ברוי, וסלה היה מסומן בסמיכות הידועת שלו כפי שראיתי בעיני].

רבינו לא היה יכול לסבול בטלה והוא היה לומד בכל זמן ובכל עת. זכורני ביום הפורים בעת שכולם עוסקים במצוות היום ורבינו רוח אחרת עמו, וכשנכנסתי אליו בכל שנה להביא לו משלוח מנות ראיתי שהוא יושב ולומד כאילו זה יום רגיל.

מנהגו היה שהיה ממעט באכילתו מהחמין שהיתה עושה הרבנית ביום שבת קודש והיה טועם ממנו מעט מאוד ולא היה אוכל הרבה בשני טעמו היה שהוא יוכל אח"כ ללמוד ולא ירדם, והיה

ביקור הגר"י יוסף שליט"א במחנה בני תורה שימוש לפי סעיף 27-א

מגישה למרן זצ"ל משלוח מנות צילום: ארכיון דברי מאיר

אומר לרבנית: "הצ'ולנט משהו מיוחד!" וכאשר לא היתה רואה - היה לוקח את הבשר ומניחו בצלחת שלי ואומר: "תאכל עוד! אני כבר שבע!"

בכל הטיסות הרבות שהיה טס ראו שהאור מעל מקום אחד דולק, והיה זה מקומו של ראש הישיבה שישב ולמד כשערמת ספרים על השולחן שלפניו ולא נתן שינה לעיניו ותנוגה לעפעפיו, ופטירתו אף היא הייתה כפטירת הצדיקים - וכמו שאמר לי בליל שישי זה מור"ר מרן הגאון ר' עזריאל אויערבאך שליט"א שמבואר בספרים שפטירת הצדיקים היא שהם מתחזקים קודם פטירתם ואחר כך נפטרים כיוון שנשמת הצדיקים משולה לנר וכמאמר הכתוב (משלי) "נר ה' נשמת אדם חופש כל חדרי בטן" - והעניין הוא שנמשלה נשמתם לנר וידוע שהנר נדלק חזק בטרם כיבוי, וכן היה ברבינו שהתחזק ואחר כך נפטר לעולם שכולו טוב, ולקח חמודי תבל עמו.

רבינו סלד מהבטלה, והיה מכניס בכל הסובבים את עניין עמל התורה ושאלו דבר גדול מהתמדת התורה! ועוד, שאין יום שבטלים בו מהתורה - לא בפורים, לא ביום הכיפורים, לא בחורף ולא בקיץ, לא בשלג ולא בגשם, לא בחום ולא בקור, וכן היה מסור לומר שיחות ובעיניי זיכוי הרבים למרות חולשת גופו פעמים רבות. זכורני שבליל ט' באב כשהיה מוסר את השיחה הגדולה שהשתתפו בה מדי שנה אלפים רבים [כפשטו] שהיו באים ממקומות רבים בארץ, והוא היה אומר אותה זמן רב ומתוך צום [וחזיתי שהשתמש כמה פעמים במנורה שלי ובמאור שלי], וכשהיה חוזר לביתו זיכיתי להכנס עמו והוא היה מותש מאד ומיד הוא ישב ולמד במה שמותר, והיה כואב לו רגל והוא היה שואל אותי בשנים האחרונות האם מותר לו לשבת על כסא גבוה? והשבתי לו: "ודאי!" ותיכף הוא היה יושב ולומד! [ופסקתי לו כך מסיבה פשוטה - כי כתב המ"ב שזקן או חולה מותר לו לשבת על

כסא גבוה, והוא היה אז גם גבדו זקן וגם גבדו חולה, וראיתי אז כמה עמל הוא משקיע בכל שיחה שהוא מוסר!

בגודל אהבתו לתורה היה הולך לכל אדם שהוא היה חושב שהוא ישמע ממנו סברא טובה בלימוד, הוא היה הולך בצעירותו הרבה להגאון ר' אליעזר פלצינסקי זצוק"ל שהיה למדן מופלג ושומע ממנו סברות, והיה מכיר בשיעורו כללי. הוא לימד אותנו תמיד שהתירץ בסוגיא צריך להיות אמת, ואם אינו כזה עדיף להישאר עם קושיא טובה מאשר עם תירוץ לא טוב ולא אמת.

חשיבות על הזולת אין לתאר ואין לשער: זכרתי לפני שנים רבות מאוד (בשנת תשס"א), בהיותי בחור צעיר מאוד בישיבה, ניגשתי אליו בהתרגשות ואמרתי לו שאחותי מתחנת! והנה היתה לי התרגשות מאוד גדולה כעור צעיר שאחותו הראשונה מתחנת, והבאתי לו הזמנה כלאחר יד. ותה, באמצע החתונה, בעת שהגיעו לשבע ברכות, נכנס ראש הישיבה במלוא הדרו לאולמי 'תמיר' כשכולם מתרגשים ושואלים:

"מדוע טרח ראש הישיבה להגיע לחתונה?" ותה, ראש הישיבה ניגש אלי ונשקדי ואמר לי: "אני באתי לחתונה כי אתה הזמנת אותי ובאתי לכבד אותך"... כמוכן שמיד הביאו לו ברכה בשבע ברכות, וסבו של גיסי הגאון הגדול ר' אברהם ארלנגר זצוק"ל שוחח עמו בלימוד, ושמתתי עמו שמחה גדולה (יש תמונת רבת ממעמד זה). ואני התפעלתי מאד וחשבתי בלבי: מי אני? בחור צעיר בישיבה שמנתה אז כארבע מאות בחורים שקנדים ומצוינים, וראש הישיבה אינו מכיר לא את גיסי ולא את אחותי, רק חשב על בחור צעיר בישיבה לבוא לשמח אותו ביום קר ובמאמץ ניכר - ומזדבב באדם מבוגר בן שבעים ושתיים שנה שמגיע לכבד בחור צעיר, ולא בחתונה שלו אלא של אחותו - בינו נא זאת!

זכיתי להיות בפגישות שלו עם גדולי ישראל מכל העדות והחוגים, והוא כיבד את כולם באופן יוצא מן הכלל. רבינו כיבד כל גדול בתורה ללא קשר להשקפתו האישית, וכן כמים הפנים לפנים הם חיבבוהו ביותר. **זכרתי שבכל עת שהיה רבינו מגיע אל מרן הגאון ר' יוסף שלום אלישיב זיע"א היה מרן הגרי"ש מכבדו מאוד כשחיוך נסוך על פניו, וזכרתי כמה פעמים שרבינו מרן הגרי"ש זיע"א היה בכנסים והוא שכידוע היה מקפיד על זמנו לא היה נשאר הרבה, והוא אמר לגבאי: "אני רוצה להישאר לדרשה של ר' ברוך מרדכי"... והיתה ניכרת קורת רוח על פני מרן הגרי"ש זיע"א בדרשת רבינו.**

כן זכיתי להיות בפגישות עם כ"ק האדמו"ר מסקווירא שליט"א, והייתה להם שיחה כל כך אצילית וכבוד נהגו זה בזה. וכן הוא היה מכבד מאוד את כ"ק מרן האדמו"ר מאמשינוב שליט"א ושחיבבו הרבה בחורה והיו מעריכים זה את זה מאוד [וכמו שראינו בעת ההלוויה ביום שישי זה ש"ק מרן האדמו"ר מאמשינוב שליט"א ליוה את רבינו בדרכו האחרונה במסירות נפש ממש בשמש הקופחת מהלך כשעה וחצי בגלל (הוא ידע 'מלחה' וכו', ואכ"ל)], ובכל עת שרבינו היה רואה אותו מרחוק עובר ברחוב - היה ממתין לו [ופעמים שהיה עובר את הכביש] ואומר לו שלום בהדרת כבוד! וכן זכרתי פעם בבית המדרש בלילה וראיתי ש"ק מרן האדמו"ר מאמשינוב שליט"א מגיע לרבינו והסתגר עמו כשעה ויותר, ועד עכשיו איני יודע מה הם דיברו [כי הגבאים של שניהם היו בחוץ].

ביקור הרבי מסקווירא שליט"א
צילום: ארכיון דברי מאיר

כמה גדולה היתה חבתו למצוות, אין לתאר ואין לשער, זכיתי לנסוע עמו פעמים רבות בערבי סוכות לשוק ד' המינים ברחבת 'זופניק' אשר ליד כיכר השבת בירושלים, ולמרות שהיו לו כבר ד' מינים בביתו שהיו מביאים לו הוא התקשקש לנסוע לשם לראות איך ישראל מחבבים את המצוות, והיה שוהה שם זמן ארוך, והיה דמעות עולות בעיניו מחמת ההתרגשות לראות איך ישראל מחבבים את המצוות!...

רבינו היה פרוש מענייני כספים וכדו', וזכרתי שפעם בליל פורים הוא הגיע מוקדם לבית המדרש והלכתי אליו בשביל שלא יטרח והבאתי לו את הקופה של זכר למחצית השקל שנייח בה את המטבעות, והוא התחיל לגמגם ולהרגיש שלא בנוח, והבנתי ממנו שאינו יודע בעניין המטבעות והוא אמר לי שועד מעט יבוא פלוגי והוא ישאל אותם כמה צריכים לתת כי אינו מתעסק בכספים!

זכרתי לפני שנים רבות מאוד שאספתי כסף לת"ת בשכונת גאולה, והנה היה לנו ברישימות כתובת של אישה זקנה הגב' לפקוביץ ע"ה ודפקנו בביתה והיא הביאה לנו סכום כל שהוא, והיא אמרה לנו שהיא היתה הטבחית בישיבת 'עטרת ישראל', ולפתע היא ביקשה ממנו לחזור והיא נתנה לנו שטר של 50 ש"ח ואמרה: "את זה נתנו תדמור, היא אישית לרב אורחי כהכרת הטוב שאני זוכרת אותו לטובה!" כשחזרנו ממלאכת

האיסוף נכנסתי לביתו של רבינו והבאתי לו את הכסף ואמרתי לו ממי זה, רבינו שמע את המילה כסף, התחיל לצעוק בקול גדול: "שולמית! הביאו כאן כסף! אני נבהלתי מאוד והבאתי את זה לרבנית ע"ה - וראיתי איך רבינו מתעסק רק בלימוד ואין לו שום עניין בכל הבלי העולם הזה ובענייני כספים. ועם כל זה, הוא מסר את נפשו להביא כסף לישיבה, והיה נוסע לעיתים תכופות לחו"ל להביא כסף, והוא התבטא שזה עולה לו בביזיונות גדולים לפעמים, וכל זה שווה לו כדי שיעסקו הבחורים בתורה!

הוא אמר לנו פעם ברצותו לעודד אותנו ללימוד התורה: "ח"ל אומרים 'כל הפותח פתח לחברו - נפשו נתן לו', דעו לכם! אין זה מליצה כלל! אני חוזר כעת מחו"ל ובקושי אנשים פתחו את הדלת ומי שפוחת אומר לי 'תבוא מחר', בהתחלה חשבתי לעצמי שהם מתכוונים שאני אבוא מחר ויתנו לי, ותה כשבאתי למחרת גם לא קיבלתי, ואז הבנתי שפירוש המילה 'מחר' אין הכוונה שמחר יביאו, אלא הכוונה לא היום... אך אין זה אומר שמחר כך"..." ובכל זאת אחרי כל נסיעה כזאת הוא היה חוזר ואומר 'שיעור כללי' במסירות נפש ממש, כשלפעמים זה היה אחרי טיסה של 12 שעות ויותר, והיה אומר: "את השיעור כללי הזה הכנתי בין שמים לארץ", ומביא בשיעור דברים נפלאים ומסודרים כאילו הוא הכין אותם בביתו עם כוס קפה ומזגן!

צילום: ארכיון דברי מאיר

גם בשנה האחרונה שהיה חלש מאוד זכיתי להיות אצלו פעמים רבות - זכרתי שבים ה' י"ט סיון תשפ"ג הגיעו אליו בחורים מתחזקים מישיבת 'תפארת שרגא', ורבינו שהיה אז חלש מאוד כפי שראיתי, התקשקש לברך כל אחד ואחד ואמר להם שהעיקר בעולם זה התורה, ולמרות שרבים ר' זן אלזרע שליט"א אמר להם שראש הישיבה חלש - רבינו עצמו רצה לברך כל אחד ואחד מהם והעיקר לחזקם שימשיכו לגדול בדרכי התורה.

כמו כן זכיתי להיות עמו פעמים רבות בכותל המערבי, בחוה"מ ובמוצאי שבעות, ועמד על זה בכל תוקף, ואף בשנה האחרונה שהוא יצא מביתו בשעה 23:00 במוצאי שבעות והיה חלש מאוד, ומחמת העומס בכבישים הוא הגיע לכותל רק בסביבות השעה 01:00 בלילה, אחרי שהוא התעכב כשעתיים בדוך, ואפילו הכי התקשקש להיות שם להתפלל, וזו הפעם האחרונה שהוא היה שם, זכיתי להתברך ממנו אז ולהיפרד ממנו! כמה שונאריך על אדם גדול זה - לא יספיק. יהי רצון שזכותו הגדולה תגן עלינו, אמן!

מכון דברי מאיר
תורה, הלכה ומוסר מאוצרותיו של מורנו הגאון רבי מאיר סנדר שליט"א

בס"ד, מר' חשון התשפ"ד

אזי, כי נפלה צטרף!

המומים ומזועזעים, אבלים ודווים עד דכדוכה של נפש וממררים בבכי מר, על השבר הנורא בעלייתו לגנזי מרומים, של מאור עינינו ומיישר אורחותינו, שריד לדור דעה, ממעתיקי השמועה, שהעמיד תלמידים הרבה וקירב לבבות לאבינו שבשמים, במתיקות התורה וערבות לימודה, אשר היכה על קדקדנו וגידלנו באהבה אין קץ

רבא דעמיה, מדברנא דעמיה
מרן ראש הישיבה הגאון האדיר

רבי ברוך מרדכי

אזרחי

ב"ר ישראל זצוקללה"ה

בעל ה'ברכת מרדכי', ר"י 'עטרת ישראל' וחבר מועצת גדולי התורה

תנחומינו מעומקא דליבא לבנו יחידו ר"ה הגאון רבי בן ציון שליט"א, לבנותיו תליתי"א ולכל המשפחה הרוממה הי"ו

והי'תה נפש אדני צרונה בצרור החיים,
בלע הקוץ לצצה וקצה ה' אלקים דמשה מעל כל פנים, אכי"ר

מכון 'דברי מאיר' - רבי מאיר סנדר | ת.ד. 2618 ירושלים | דוא"ל: divreyeir@gmail.com

פורטל התוכן התורני של מורנו הרב שליט"א

< ארכיון גליונות 'דברי מאיר' < ארכיון שיעורי מוה"ר שליט"א < קונטרסים < גלריות < שאלות למוה"ר שליט"א < ועוד
חפשו: מכון דברי מאיר / הרב מאיר סנדר

2

י"ל ב"ס ד"ע "מכון דברי מאיר" - לתגובות: divreyeir@gmail.com | שאלות בהלכה למורנו שליט"א ניתן לשלוח גם לת.ד. 2618 ירושלים